

Notitie

Opdrachtgever: G. Boersma, Gemeente Capelle aan den IJssel
Auteur: André de Baerdemaeker
Betreft: Quick scan Landelijk Capelle
Projectnummer: 1489
Datum: 31 oktober 2016

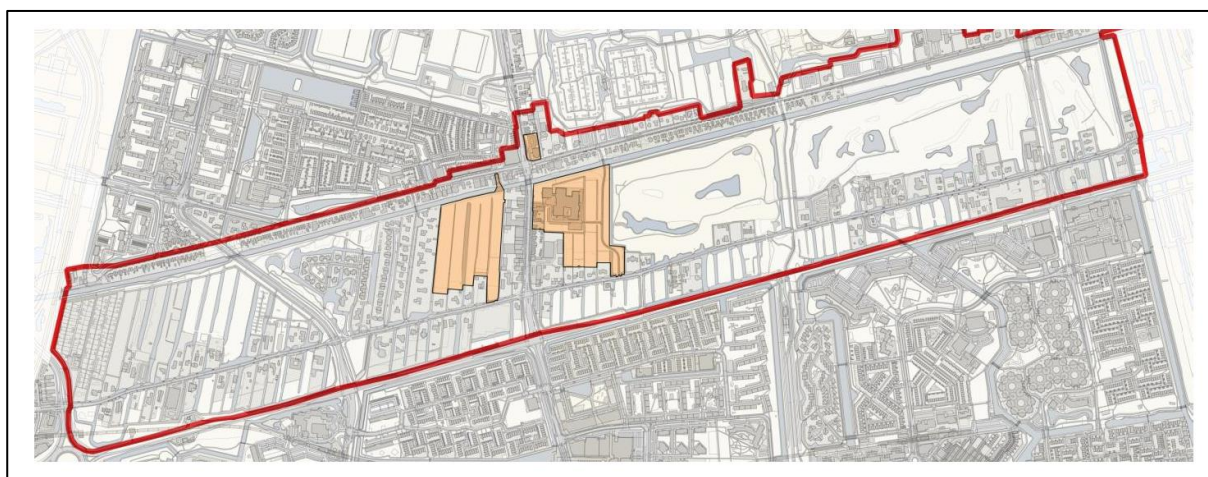

Bureau Stadsnatuur

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Op dit moment wordt gewerkt aan een gebiedsvisie voor 'Landelijk Capelle'. Dit is het gebied tussen de Abram van Rijckevorselweg en de Bermweg inclusief de bebouwing en entrees naar Schollebos aan de noordzijde, Prins Alexanderlaan aan de westzijde en Klaas Klinkertweg aan de oostzijde (Figuur 1). In dit kader is Bureau Stadsnatuur gevraagd om een ecologisch vooronderzoek, - een zogenaamde quick scan - uit te voeren. Hierbij wordt een inschatting gemaakt van de ecologische waarden van het gebied en in hoeverre deze relevant zijn voor een eventuele nadere ontwikkeling van het gebied, in het perspectief van natuurwetgeving. In de gebiedsvisie zullen mogelijk een paar ontwikkellocaties worden aangewezen, die in figuur 1 in zacht roze zijn aangegeven. Gezien de aanstaande inwerkingtreding van een nieuwe wet, de Wet Natuurbescherming, die de huidige Flora- en faunawet vervangt, is geprobeerd vooruit te kijken op de gevolgen die deze ontwikkeling mogelijk op het project heeft.

Figuur 1. Ligging van het plangebied. De ontwikkellocaties zijn met zacht roze aangeduid. Links Oeverrijk, rechts 's-Gravenweteringpark.

Huidige wetgeving (Flora- en faunawet)

Verbodsbepalingen

De van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren worden beschermd door de Flora- en faunawet (Ffwet), die in 2002 van kracht geworden is. De soortbeschermingsbepalingen uit de Europese richtlijnen Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn in de Ffwet geïmplementeerd. Deze bescherming dient ervoor te zorgen dat zeldzame en bedreigde soorten niet in aantallen afnemen of uit Nederland verdwijnen. De bescherming in de Ffwet wordt geregeld middels een aantal verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 13):

artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

- artikel 9:* Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- artikel 10:* Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- artikel 11:* Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen (zie onderstaande paragraaf) van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- artikel 12:* Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- artikel 13:* Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Voortplantingsplaatsen en andere vaste rust- en verblijfplaatsen

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 worden bijvoorbeeld verblijven van vleermuizen of voortplantingswateren van de Rugstreeppad *Bufo calamita* gerekend. Ook de functionele omgeving van een verblijf kan een beschermde status hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor migratie- en vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen indien deze van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau.

Alle inheemse broedvogels en hun nesten mogen niet worden verstoord tijdens het broeden. Voor enkele vogelsoorten geldt dat de broedlocaties dermate belangrijk zijn voor de soort dat deze jaarrond zijn beschermd, dus ook buiten het broedseizoen zijn hier de verbodsbepalingen van artikel 11 van kracht. In 2009 is een aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogels opgesteld (Ministerie van LNV 2009). Deze jaarronde bescherming krijgen bijvoorbeeld nesten van honkvaste koloniebroeders, nesten van anderszins zeer honkvaste soorten, soorten afhankelijk van bebouwing of vogels die ieder jaar gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om boomnesten die worden gebruikt door roofvogels en uilen, waaronder Buizerd *Buteo buteo* en Ransuil *Asio otus*, en vogels die aan menselijke bebouwing zijn gebonden als Gierzwaluw *Apus apus*, Huismus *Passer domesticus* en Kerkuil *Tyto alba*. Wanneer bij werkzaamheden de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats gegarandeerd kan worden is geen ontheffing nodig. Wanneer dit niet mogelijk is dient ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Beschermingsregimes

Het soortbeschermingsdeel van de Europese Habitatrichtlijn is opgenomen in de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet is een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren opgenomen waarop de hier boven genoemde verbodsbepalingen van toepassing zijn. Later zijn deze soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Deze driedeling is als volgt:

- Tabel 1. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (de zogenaamde lichte toets).
- Tabel 2. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor

artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de staatssecretaris van EZ goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Tabel 3. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de staatssecretaris van EZ goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig. Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 en de soorten vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (onder meer alle Nederlandse vleermuissoorten) wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 2) er is geen alternatief;
- 3) er is geen sprake van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn). De uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Gunstige staat van instandhouding

Het criterium 'gunstige staat van instandhouding' is van toepassing wanneer soorten uit tabel 2 en 3 van de Ffwet of Bijlage IV van de Habitatrichtlijn voorkomen, op locaties waar activiteiten gaan plaatsvinden die een wezenlijk negatief effect kunnen hebben op de aanwezige populaties van deze soorten. Deze 'gunstige staat van instandhouding van de soort' mag niet in het geding komen. Voorwaarden waaraan hiertoe voldaan moeten worden staan in de Habitatrichtlijn benoemd. De 'staat van instandhouding' wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- Uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op lange termijn zal blijven en
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op langere termijn in stand te houden.

Mitigatie & Compensatie

Voor eventueel verlies van leefgebied van beschermde soorten op plaatsen waar ruimtelijke inrichting of ontwikkeling plaatsvindt, dient compensatie plaats te vinden, hetgeen kan inhouden dat er elders geschikt leefgebied wordt gecreëerd ten gunste van de soort. Daarnaast dienen mitigerende maatregelen te worden genomen waarmee de schade aan de aanwezige populatie tijdens werkzaamheden wordt beperkt.

Zorgplicht

In de Ffwet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2), een algemeen geldende fatsoensnorm voor de omgang met flora en fauna. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen zo weinig mogelijk nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. Wanneer men weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat werkzaamheden nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen hebben, dient men dit, mits redelijkerwijs mogelijk, te vermijden of deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien onvermijdelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

De genoemde drie items: mitigatie, compensatie en Zorgplicht, zijn algemene voorwaarden ter verkrijging van een eventuele ontheffing van de verbodsbepalingen in de Ffwet.

Veranderingen in de wetgeving (Wet Natuurbescherming)

Op 15 december 2015 is de Wet Natuurbescherming door de Eerste Kamer aangenomen. De datum van de inwerkingtreding is 1 januari 2017. De Wet Natuurbescherming vervangt drie actuele wetten, te weten de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. Daarmee zijn gebiedsbescherming en soortbescherming bij elkaar gebracht in één Nederlandse wet.

Deze wet beschermt de van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren. De soortbeschermingsbepalingen uit de Europese richtlijnen Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR) zijn in de Wet Natuurbescherming geïmplementeerd: soorten en vegetatietypen waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, worden beschermd onder de nieuwe Wet Natuurbescherming. Beschermde Natuurmonumenten echter niet meer, tenzij provincies ze beschermen via provinciaal beleid. Ongeveer 200 soorten verliezen hun bescherming in vergelijking met Ffwet, voornamelijk vaatplanten en zeevissen. De zorgplicht voor alle soorten blijft bestaan. Gedragscodes blijven ook intact, zij het dat de samenstelling van beschermde soorten wijzigt en deze daarop aangepast moeten worden.

In de toekomst zal bij het vaststellen van de nieuwe Omgevingswet (naar verwachting in 2019) de Wet Natuurbescherming weer opgenomen worden, samen met vele andere wetten.

De meeste verantwoordelijkheden verschuiven van het Ministerie van EZ (met uitvoerende dienst RVO) naar provinciaal niveau. Vrijwel alle ontheffingsverlening, uitvoering van de wet en handhaving zal uitgevoerd gaan worden door de provincies. Belangrijke procedurele wijziging hierbij is, dat wanneer er sprake is van een omgevingsvergunning, ontheffingen voor de beschermde soorten vanaf de inwerkingtreding van de wet mogen aanhaken. De gemeente moet dan een volledigheidstoets uitvoeren. Met de aanvraag van een omgevingsvergunning geldt de uitgebreide procedure, en is er een wettelijke beslistermijn van maximaal 26 weken. Wanneer een ontheffing aangevraagd moet worden waarbij geen omgevingsvergunning nodig is, is deze termijn 13 weken met maximaal 7 weken verlenging.

Voor de uitvoering van haar nieuwe taken en bevoegdheden heeft de provincie Zuid-Holland een verordening en een beleidsregel in ontwerp opgesteld. De verordening bevat onder andere regels voor faunabeheereenheden en diverse vrijstellingen voor het bestrijden van schade en het uitvoeren van werkzaamheden. Ook wordt in de verordening opgenomen voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Om moment van schrijven is deze nog niet vastgesteld. In de beleidsregel staan onderwerpen als het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade en de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof.

Wet Natuurbescherming

Voor soortbescherming in relatie tot ruimtelijke ingrepen is een aantal artikelen in de nieuwe Wet Natuurbescherming van belang:

- Zorgbeginsel artikel 1.10 en 1.11: net als bij artikel 2 Ffwet is de intrinsieke waarde van soorten vastgesteld in een doelbepaling en geldt voor alle soorten, los van een beschermingsregime, een zorgplicht. Dit zorgbeginsel is vergelijkbaar met de zorgplicht in de Ffwet.
- Actieve soortbescherming, artikel 1.12. Provincies moeten verplicht beleid opstellen voor de bescherming van soorten, specifiek in hun eigen provincie. Dit beleid is nog in ontwikkeling en de inhoud nog niet bekend.

Er worden in de Wet Natuurbescherming drie beschermingsregimes onderscheiden:

- **Soorten van Vogelrichtlijn:**

Bescherming van alle in het wild levende vogels in de EU, beschreven in artikel 3.1-3.4.

Dit beleid verandert deels t.a.v. Ffwet. Het begrip "opzettelijk" is bij doden, vangen en verstoring van nesten etc. opgenomen. Hieronder valt ook het begrip "voorwaardelijk opzet". De grote verandering is dat verstoring onder de nieuwe wet is toegestaan, mits de staat van instandhouding van de soort maar niet in het geding komt. Degene die de verstoring begeeft, moet dan aantonen dat er geen verstoring van wezenlijke invloed is. Verstoring van broedende vogels (op nest) en eieren blijft verboden. De provincie kan vrijstellingen maken en ontheffingen verlenen.

- **Soorten van Habitatrichtlijn:**

Bescherming van dier- en plantensoorten in artikel 3.5-3.9:

- A. die strikt beschermd zijn op grond van Habitatrichtlijn bijlage IV, Verdrag van Bern bijlage I en II, Verdrag van Bonn bijlage I.

In geval van ontheffing of vrijstelling moet aan drie voorwaarden voldaan worden: dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de handeling noodzakelijk is (diverse redenen mogelijk, waaronder die van groot openbaar belang met redenen van sociale en economische aard) en tot slot alleen wanneer er geen afbreuk gedaan wordt aan de gunstige staat van instandhouding van de soort in haar natuurlijke verspreidingsgebied.

- B. die streng beschermd zijn Habitatrichtlijn bijlage V, Verdrag van Bern bijlage III, Verdrag van Bonn bijlage II. waarvoor maatregelen moeten worden getroffen indien de gunstige staat van instandhouding in het geding is.

In geval van ontheffing of vrijstelling moet alleen voldaan worden aan de eis dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt. Hiervoor zijn maatregelen verplicht.

Ook hier is het opzetvereiste van toepassing, maar in tegenstelling tot vogels is er geen uitzondering dat 'verstoring toegestaan is zolang het niet van wezenlijke invloed is'. Via een AMvB kunnen nog nadere regels gesteld worden. De provincie kan vrijstellingen maken en ontheffingen verlenen, met in achtneming van de belangen.

- **Andere soorten:**

Dit zijn de in de bijlage bij artikel 3.10 van Wet natuurbescherming genoemde soorten. Op deze bijlage staan zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Onderdeel A bevat de fauna, onderdeel B de flora.

Deze lijst is een nationale toevoeging en betreft soorten die in principe een landelijke achteruitgang kennen. In praktijk is deze bescherming lichter en verwacht wordt dat ontheffingen vrij gemakkelijk verkregen kunnen worden, aangezien er niet de zwaardere belangen gelden voor de soorten van de Europese richtlijnen. Ruimtelijke ontwikkeling is een geldig belang voor een ontheffing (art 3.10.2 onderdeel a). Opzettelijk verstoren in algemene zin, wordt voor deze groep niet genoemd als verbod. De provincies kunnen voor deze lijst vrijstellingsbesluiten maken. Op dit moment staan ook zeer algemene soorten op deze lijst; mogelijk zal er een vrijstellingsbesluit of AMvB opgesteld worden hoe hier mee om te gaan.

Provincies zijn bevoegd om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor de groep Andere soorten, waardoor bij overtreding van de verbodsbepalingen de noodzaak tot ontheffing vervalt. De provincie Zuid-Holland, heeft een conceptverordening gepubliceerd, welke op 9 november 2016 vastgesteld zal worden.

Gedragscodes vallen onder een vrijstellingsregeling. Dit blijft onder het Ministerie van EZ vallen, zij het dat het Ministerie daartoe overlegt met GS. Deze mogelijkheid staat beschreven in artikel 3.31. Bestaande gedragscodes moeten bij inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming opnieuw vastgesteld worden door het ministerie van EZ. Ze dienen te worden aangepast aan de nieuwe wet zodat de Gedragscode aansluit aan zowel de verbodsbepalingen en handelingen als de soortlijsten van de nieuwe wet. Voor nieuw beschermde soorten waarvoor geen mitigerende maatregelen zijn opgesteld in gedragscodes zal mogelijk een ontheffing noodzakelijk zijn.

Een door de Minister van EZ goedgekeurde gedragscode geeft vrijstelling voor de verboden bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid (soorten Vogelrichtlijn), 3.5, 3.6 tweede lid (soorten Habitatrichtlijn), of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding (Andere beschermde soorten).

Nieuw is dat ook vogels in de gedragscodes meegenomen kunnen worden. Dit kan betekenen dat er minder vaak een ontheffingsaanvraag nodig is, maar dat veldonderzoek nog altijd nodig blijft om te bepalen welke beschermde soorten aanwezig zijn om de maatregelen daarop af te kunnen stemmen.

Een gedragscode kan namelijk gelden voor bestendig beheer maar ook voor ruimtelijke ontwikkelingen, en geldt voor alle beschermde soorten, mits de handelingen niet van wezenlijke invloed zijn.

Zorgplicht

Net als in de Ffwet is in de nieuwe Wet Natuurbescherming een zorgplicht opgenomen, een algemeen geldende fatsoensnorm voor de omgang met flora en fauna. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen zo weinig mogelijk nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. Wanneer men weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat werkzaamheden nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen hebben, dient men dit, mits redelijkerwijs mogelijk, te vermijden of deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien onvermijdelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Figuur 2. Typisch beeld in het gebied Landelijk Capelle. Een vrijstaande woning met dakpannen en een flinke tuin, begrenst door een doorlopende waterpartij.

Methodiek

Op 27 september 2016 is het plangebied bezocht door een medewerker van Bureau Stadsnatuur. Hierbij is op basis van *expert judgement* onderzocht:

- of het gebied potentie heeft als leefgebied van soorten met een beschermde status (Tabel 2 & 3) volgens de Flora- en faunawet (of vermoedelijk vergelijkbare status volgens de WnB);
- voor welke functies het onderzoeksgebied voor betreffende soorten in aanmerking komt;
- of vervolgonderzoek naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna nodig is.

Resultaten

Flora

Het onderzoeksgebied bevat veel privétuinen en openbaar groen met bomen, afgewisseld met graslandjes. Er is veelal sprake van voedselrijke situaties die gedomineerd worden door algemene kruidachtige soorten. Er staat typisch veel brandnetel *Urtica spec.* en opschot van de aanwezige boomsoorten in de openbare delen. In de sloten is veel kroos aanwezig. Het onderzoeksgebied vormt een geschikt leefmilieu voor de Rietorchis *Dactylorhiza majalis ssp. Praetermissa* (Tabel 2 Ffwet; De Baerdemaeker 2014). Ook Brede wespenorchis *Epipactis helleborine* en Grote Kaardenbol *Dipsacus fullonum* (beide Flora- en faunawet tabel 1) zijn in het gebied te verwachten. Voor andere relevante soorten zijn geen potenties op basis van verspreiding en habitat aanwezig.

Ongewervelden

Er zijn geen potenties voor relevante soorten op basis van verspreiding en habitat (Boesveld *et al.* 2011).

Vissen

De wateren in het gebied zijn leefgebied van de Kleine modderkruiper (Ffwet tabel 2; De Baerdemaeker 2014). Voor andere inheemse beschermde vissoorten valt niet op voorhand uit te sluiten dat ze er voorkomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor Grote modderkruiper *Misgurnus fossilis* en Paling *Anguilla anguilla*.

Figuur 3. Twee van de vleermuiskasten aan het Kanaalpad, iets ten oosten van ontwikkellocatie 's-Gravenweteringpark. Tijdens de inspectie van 27 september 2016 werden de kasten niet bewoond.

Amfibieën

Het gebied is geschikt voor amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Bij het visonderzoek werden larven van de Kleine watersalamander *Lissotriton vulgaris* aangetroffen. Daarnaast oogt het terrein geschikt voor Gewone pad *Bufo bufo*, Bastaardkikker *Rana klepton esculentus*, en Bruine kikker *Rana temporaria*. Voor deze soorten geldt de zorgplicht. Voor andere relevante soorten zijn geen potenties op basis van verspreiding en biotoopvoorkeuren (van Delft & Schuitema 2005).

Reptielen

Geen potenties voor relevante soorten op basis van verspreiding en biotoopvoorkeuren (van Delft & Schuitema 2005).

Vogels

Het onderzoeksgebied heeft potentie als broedgebied voor roofvogels en uilen met een jaarrond beschermde status. Hierbij wordt met name gedacht aan vogelsoorten die in de regio voorkomen en die een voorliefde hebben voor jong en opgaand bos, zoals Sperwer *Accipiter nisus*, Boomvalk *Falco subbuteo* en Ransuil *Asio otus*, maar ook andere soorten mogen niet op voorhand uitgesloten worden. Daarnaast zijn er potenties voor jaarrond beschermde soorten die in gebouwen tot broeden komen. Van deze groep zal voornamelijk de Huismus *Passer domesticus* in ogenschouw genomen moeten worden.

Daarnaast wordt het onderzoeksgebied met zekerheid gebruikt als broedgebied door algemeen voorkomende inheemse vogelsoorten, waarvan de nesten tijdens de broedtijd strikt zijn beschermd. Hierbij dient te worden gedacht aan zangvogels, duiven en watervogels.

Zoogdieren

In het gebied zijn potenties voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Langs het Kanaalpad hingen enkele vleermuiskasten aan bomen, die ten tijde van de inspectie niet in gebruik waren. Daarnaast zijn er diverse bomen van een leeftijd en omvang die mogelijk holtes bevatten die dienst doen als verblijfplaats voor vleermuizen, evenals verschillende gebouwen (waaronder een zeer geschikt ogend schoolgebouw) in het onderzoeksgebied.

Het is bovendien aannemelijk dat het onderzoeksgebied fungeert als (mogelijk essentieel) foerageergebied van vleermuizen.

Voor strikt beschermde grondgebonden zoogdieren zijn geen potenties in het onderzoeksgebied. Het gebied valt buiten de verspreiding van de Waterspitsmuis *Neomys fodiens* (Broekhuizen *et al.* 2016) en is ongeschikt voor Noordse woelmuis *Microtus oeconomus arenicola*.

Algemene, minder zwaar beschermde zoogdieren (Ffwet tabel 1), zoals Egel *Erinaceus europaeus*, Bosmuis *Apodemus sylvaticus* en Bunzing *Mustela putorius* mogen wel in het onderzoeksgebied verwacht worden.

Gevolgtrekkingen

De Grote kaardenbol en Brede wespenorchis zijn licht beschermd (Tabel 1 Ffwet). Voor deze soorten zijn zowel onder de oude als de nieuwe wetgeving geen aanvullende maatregelen nodig, gezien de vrijstelling die hiervoor geldt bij ruimtelijke ingrepen.

Rietorchis geniet een tabel 2-status volgens de Flora- en faunawet, maar zal deze status naar verwachting verliezen bij inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming. Indien dit het geval blijkt te zijn is nader onderzoek naar beschermde flora in het onderzoeksgebied niet nodig.

Graaf, kap- en andere werkzaamheden kunnen niet plaatsvinden gedurende het broedseizoen voor vogels, dat grofweg tussen half maart en half juli ligt (maar dat voor sommige soorten al eerder begint of tot later doorloopt). Een ontheffing is hiervoor niet te verkrijgen. Met behulp van een goedgekeurde gedragscode flora en fauna bij ruimtelijke ingrepen kan men overtreding van de wetbepalingen ten aanzien van broedvogels voorkomen.

Volgens de Ffwet dient ook beoordeeld te worden of de ruimtelijke ingrepen invloed zullen hebben op beschermde vissen. Aangezien in de WnB nogal wat wijzigingen voor de beschermde status van vissoorten worden voorgesteld, dient bezien te worden in hoeverre nader onderzoek in de toekomst strikt noodzakelijk is voorafgaand aan de uitvoering. De huidige inschatting is dat vervolgonderzoek naar beschermde vissen noodzakelijk zal zijn.

Vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels en vleermuizen (tabel 3 Ffwet) mogen niet beschadigd, verstoord of weggenomen worden zonder ontheffing ex artikel 75 Ffwet. Onder de WnB zal dit naar verwachting niet veranderen voor vleermuizen, maar hoe dit voor de vogelsoorten zal uitpakken valt nog te bezien.

Indien ruimtelijke ingrepen in het onderzoeksgebied plaats zullen vinden, dient daarom, zoals het er nu naar uitziet, nader onderzoek gedaan te worden naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels en vleermuizen (tabel 3 Ffwet). Hierbij dient een inschatting gemaakt te worden van de invloed die de ingrepen naar verwachting zullen hebben op de gunstige staat van instandhouding van de betreffende populaties op regionaal niveau.

Ook op twee van de ontwikkellocaties: Oeverrijk en 's-Gravenweteringpark zijn potenties aanwezig. In Oeverrijk zal het voornamelijk flora en vissen betreffen, maar dient ook gebiedsgebruik door beschermde vogels en vleermuizen beoordeeld te worden. In 's-Gravenweteringpark staat onder andere een schoolgebouw waarin vogels en vleermuizen zouden kunnen verblijven. Nader onderzoek voor deze locaties zal uitgevoerd moeten worden in de periode maart - oktober om voor al deze soortgroepen een betrouwbaar beeld te krijgen.

Conclusies

Er zijn potenties voor beschermde vissen, vogels en vleermuizen in het onderzoeksgebied;

Er zijn geen potenties voor beschermde soorten van andere soortgroepen in het onderzoeksgebied.

Aanbevelingen

Voer voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen vervolgonderzoek uit naar de aanwezigheid van beschermde functionaliteiten van vissen, vogels en vleermuizen in het projectgebied. Dit onderzoek dient (volgens de geldende richtlijnen voor deze soortgroepen) uitgevoerd te worden in de periode maart tot oktober. De onderzoeksresultaten zijn, mits het onderzoeksgebied geen tussentijdse veranderingen doormaakt, vervolgens drie jaar geldig;

Werk volgens een goedgekeurde gedragscode flora en fauna bij ruimtelijke ingrepen (bijvoorbeeld: Logeman 2009);

Houdt bij de uitwerkingen van de scenario's nadrukkelijk rekening met de behoeftes van vissen, amfibieën, vogels en zoogdieren. Hierbij dient vooral het gebruik van voldoende en gepaste beplanting, natuurvriendelijke oevers en natuurinclusief bouwen overwogen te worden. Voor nadere uitwerkingen en suggesties kan contact met een deskundige op het gebied van ecologie opgenomen worden.

Figuur 4. Een vogelnest (mogelijk van Sperwer *Accipiter nisus* en in dat geval jaarrond beschermd) in een opgaand bosstruweel langs het Kanaalpad.

Literatuur

- Baerdemaeker, A. de, 2016. Quick scan en visonderzoek 's-Gravenweg Capelle a/d IJssel. bSR-notitie 1144, Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.
- Broekhuizen, S., k. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis, Leiden.
- Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema, 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.
- Logeman, D. 2009. Gedragscode Flora & Fauna. Neprom, Voorburg.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
BSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.